

ქართული
ენციკლოპედია

138
1911 / 2

ნაკადული საყმაწვილო ქურნალი.

ნოემბერი.
№ 22

1911

ვალიყაღი მუხვილი
მხირა წლოვანეთათვის.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I — სპილოებს თავიანთი შვილი ამოჰყავთ ორმოდან — სურ.	1
II — ვანო და ნიშა, — ლექსი ა. შანშიაშვილის.	3
III — თამრიკოს წუხილი, — ვ. თამრაშვილის	4
IV — მამბულარი აფთარი, — ზღაპარი ადლბერტ ბუნეკის, — (თარგმანი) დ. ბოდუასის	8
V — ზაქრო გასაჭირისაგან იხსნეს, — შ. კარიყულის	11
VI — კარგი მგვობარი, (ფრანგუადასი) — გ. ჯაბადარის.	15
VII — ნისლი, წვიმა და სეტყვა — კკ. ღონთაქიფანიძის.	19
VIII — მუშა, — (იკავი) ად. შირიანაშვილის	21
IX — გასართობი, — ვინ იყო ყველაზე დიდი და რებუსის აღსნა :	23.

დავარული

წელიწადი 80 VII.

№ 22

ნოემბერი, 1914 წ.

3724

სპილოებს ამჟამად თავიანთ უფილი ორმოდან, რომელიც აღმოჩნდება იმათ დასაქუცად ამოთხარეს.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

I— სპილოებს თავიანთი შვილი ამოჰყავთ ორმოდან—სურ.	1
II— ვანო და ნიშა, — ლექსი ა. შანშიაშვილისა.	3
III— თამრიკოს წუხილი, — ვ. თამრაშვილისა	4
IV— მამბეზლარი აფთარი, — ზღაპარი ალბერტ ბენეკსი, — (თარგმანი) ლ. ბოცვაძისა	8
V — ზაქრო ვასაჰირისაგან იხსნეს, — შ. კარაეულისა	11
VI — კარგი მეგობარი, (ფრანგულიდან) — გ. ჭაბაძარისა.	15
VII— ნისლი, წვიმა და სეტყვა — ეკ. ლორთქიფანიძისა.	19
VIII— ბუშა, — (ავჯი) ად. შარიანაშვილისა	21
IX— გასართობი, — ვინ იყო ყველაზე დიდი და რებუსის აღსნა.	23

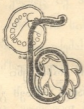

ტფილისი, ელექტ.-მბეჭ. ს. ლოსაბერიძისა, მოსკოვის ქ., საკ. სახლი № 5.

პანო და ნიზა.

გ ა ნ ო.

ნამაჲ, რას ფიქრობ წამოწოლილი,
 მარტოკა ეოუნამ თუ დავადონა?
 მუნსე რას სწერენ დედა-ენაში,
 ნეტაჲ იცოდე, ან გაგაკონა!
 ქედსა გაქებენ, ღვთისგან კურთხეულს,
 არ თქმულა, უღელს დაესაროსო;
 ვქვს დღეს მუძობს დაუღალაჲდ,
 რომ ჩვენ გვაცხოვროს, გაგვასაროსო.

ნ ი შ ა

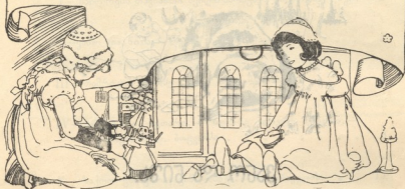

ანო! მეც მითხრეს შენი ამბავი,
 ბევრსა გაქებენ ჩემებრ მშრომელსა,
 თურმე ლბეჯითობ უველასუდ მქტად.
 და ანეტარებ ამით მშობელსა!

ა. შანშიაშვილი.

თაშიროს ვუხილი.

თაშიროს
ვუხილი

ქრიალა თაშიროს ამბები მოსაწყენი რო-
დია: უოკელ დღე ასალ-ასალს ამბავს გამო-
იტყურებს სოლმე. ტიკინებისა დიდი და დი-
დი ტრფიალია, მათთვის შსრუნავი და მ-
ფიქრალი.

ბებიას სიტყვით, თაშირო დაბრძენდა,
დადედაკაცდა, მაგრამ მაინც ტიკინებს თვალსა და გულს ვერ
ამორებს, სულით მწართ სულ მათთან უნდა იტიკტიკოს.
მსიარულია თაშირო? სჩანს მისი „თოჯა“ ან და „მაღსა-
სა“ კარგად არიან, — და თუ ღრიალებს, ერთი რამ ამბავია:
ან ტიკინი ავად გაუსდებოდა ან კიდევ სანდრო ბარგი-ბარსა-
ნას აუქოთებდა.

დღესაც იგივე ძველი ამბავი განმეორდა: მამამთავრიანთ-
სა კოკო-ბიჭები შეკრებილიყვნენ და ეთათბირათ, არიუნა
გაუმართოთო; თიკოს თავის გულის ნადებიც სკდ დაეუოლე-

ბინა: მოდით და ჩემი „ტურფა“ ქალი მოწინააღმდეგეობით
 თლიათ თამარიკოს „თოჯა“ მოვიწვიოთო. თქმა და ასრულე-
 ბა ერთი უოფილიყო: მიკრიკად მსჭიკანთ დოღქება კამო-
 გსაუნეს.

დიდის რისით მოვიდა დოღქება თამარიკოს შესატყობინე-
 ბლად. ასე დაიწყო: თიკოსთან შევიკრიბნეთ მთელი გოგო-
 ბიკობა, არიფანის გამართვას ვუპირებოდით და სუდ ერთი
 კარგი ნათლობა თავს დაგვატყდა: თიკო თავის „დედოფალა-
 სა“ ჰნათლავს და ნათლიად მენი „თოჯა“ მოიწვია. სადა-
 მოსუდ ჩვენს ბაღში დიდი აძბავი გვექნება და ვინძლო მენი
 „თოჯათი“ და „მალხაზით“ დროზე მოხვიდე. თქვენი სან-
 დრო ესლაც იქ არის ველმოღერებელიო.

თამარიკოს სისარულინა და კმაყოფილების დიმიღმა გა-
 დაჭერა, დოღქებას ზირით თანატოლებს მადლი უძღვნა და
 მოსაძმადებლად ფათური დაიწყო. „მალხაზის“ მოძმადებას
 დიდი დრო არ დასჭირებია: ისეც ის მარუბლი, ისეც ის სე-
 ლათი, ვეინივით მღაღი ქუდი, მორჩა და გათავდა. მაგრამ
 განჭირდა „თოჯას“ მოძმადება.—ვევლაფერი შხად ჰქონდა,
 მხოლოდ თმები არ უვარგოდა. გადასწედა, რომ ასადი თმე-
 ბი გავეკეთებინა; მაგრამ როგორ, თმები რომ არა აქვს? ახ-
 რად გაუელვა თავის თმები მოკვრა, მაგრამ დედა რას იტ-
 ვის?—აქ-კი ვევლაფერი ჩაიძალა. დედას რამდენჯერმე უთ-
 ქვამს:—ჩემო გიმრის თიანო ქალოო.

ვევლაფელი თამარიკო ისეთი დაბრძენებული და დადებაცე-
 ბული ქალი არ იყო, როგორც ბუბიას ვგონა, მაგრამ არც
 ისეთი სუფელი და ხერხეტი, როგორც სოციერთ ენა-ჭარბა-
 ლა მესობელს მოესმახებოდა სოლმე.

ადგა და ჯერ დედასთან როდი მივიდა სათხოვნელად, ზე-
 რის-მცნობელ მართასთან მივიდა და ვმძაკურად გამოვხმებურა:

— მართა, ჩემო მართა, გაჯაჯურებული ხარ?
— რათა შეითხვე მაგას, ჩემო გოგონი?— გაკვირვებით იკითხა მართამ.

— ის მითხარი, გაჯაჯურებული ხარ?— ჩააცვივდა თამრიკო.

— ჰო, კინდაც ვიყო, მერე შენ რა?

— თუ გაჯაჯურებული ხარ, მაშ, აღარ მინდა, — წაიბუსლე-
ნა თამრიკომ და წასასვლელად დაეძხადა.

— მოდი აქ, სად მისვალ, შენ კეთაუფანე; ჭირიც მოკჭა-
ძე, კასაჯაჯურებული რა მაქვს: ჰური არ მაკლია და დოყლა-
თი, ორგულსაც უკუნესინა, რად გაჯაჯურდები? — დააშოშმინა
მართამ.

— მაშ, თუ ეგრეა, იცი, რა გითხრა, მართა?

— ვიცი.

— რა იცი? ის იცი, რომ ჩემი „თოჯან“ თიკოს ნა-
თლობაში მიწვეულია?— გაკვირდა თამრიკო.

— მერე, მერე, მითხარი, რა კინდა.

— ჰო და ის, რომ თიკო თაყის ასვალ ტიკინსა უნათ-
ლავს და ნათლიად ჩემი „თოჯან“; ჰო და ჩემს „თოჯანს“
თმები არ უვარგა; ჰო და მე მინდა, რომ მოვიჭრა ჩემი თმე-
ბი და დედანეში ძაღლიან კამიჯაჯურდება; ჰო და შენ უნდა წა-
სვიდე სათხოვნელად...

— ვისთან?

— დედა-ჩემთან. ჰო და ასე. — დაათავა თამრიკომ.

— სსვა არაფერი?— წაზვალ, მაგრამ ქალბატონი მართ-
ლაც და დაგტუქსავს, და თუნდ ეგ არ იუოს, ეგ მშვენციერი
თმები რაღაც ტიკინისთვის უნდა გააფუჭო?!— დარიკების კი-
ლოთი დაიწყო მართამ, მაგრამ თამრიკო, აბა, თაყისას რო-
გორ დაიძლიდა. მეტი ილაჯი არ იყო, მართა უნდა წასუ-
ლიყო. თამრიკო მოუთმენლად კიბეზედ ჩამოჯდა და იქ ელო-

დებოდა. მართლაც და კულის გამწვრილებული კოფრის
 ლოდინია თუ რაღაც ვახდამბა.

მართა მოქრუძული დაბრუნდა.

— იცი, რა მითხრა ქალბატონმა: თუ ეკ ბავშვია, მაკ
 დროული დედაკაცი რაღამ აკანაილებილაო. ეკ თუვისთვის იუო-
 სო, შენი სოქვა, თორემ იქნება კარგებიც მოსვდესო...

დადონდა, დამძრდა ჩვენი თამარიკო.

— ერთს განწავლი, ჩემო გვრიტუნო, უთუოდ თქები რომ
 არ გაუკეთო, არ იქნება?! აილე შენცა და სიმინდის ფონი
 გაუკეთე, ან კიდევ მატელი შავად შავლებოთ და ის იქნება.

— ვცადოთ, მაგრამ სიმინდის ფონი სადა გვაქვს?

— დილას მაიტანეს, შკონი, აბა, ვახსო.

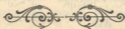
ცოტაოდენი იმედი გულს მიეცა თამარიკოს, გამხიარულე-
 ბაც-კი სცადა და შურისას გაეთამაშა.

— ვიძ, ჩემს თვალებსა, იმ არამხადა სანდროს მთელი
 ფონები თავის ცხენის ფაფრად წაუღია და საღებავი კიდევ
 დაუღურია, ჩემმა ცხენმა არ დალიოს და არ მოიწამლოსო.

— ის კიეი, ისა, ის დამთხვეული ალქაჯი. ცხენი, მე
 ვიცი, მამას ცხენსა ჰგავს, კადამჯდარბ გამხმარ ჯოხსუდ დნ
 დეკორევა უბნიდან უბანს—სღუქუნით ამბობდა თამარიკო და
 თან მოიქრუძ-მოიდრუბლა, ხატორლად გაემხადა.

თუ თავის „თოჯა“ არ მოერთო, აბა, ნათლობაში რო-
 კორ წავიდოდა. ხშირ ბინდსუდ ტირილით დაოსებულს ძილი
 განემრახა, მაგრამ ჩვეწნით და შუდართ მართა შინისკენ იწ-
 ვეუდა დასაძინებლად.

ვ. თამროშვილი.

მაგოზლარი ავთარი.

(ზღაპარი ალბერტ ბენეკსი).

ოხუცი ლომი ზუად გამსდაროე. იწვბ ბუნაგში და კარგდ უამოსელა აღარ შეკლო.

ლომის ზუადმოყოფობის ამბავი გაიკეს მხეცებმა და მოდიოდნენ სანახავად. ვეუხეს, სწილოს, მადიუნს, ჟირაფს, ვირს, ხარს და, ვინ მოსთვლის რამდენს ცხოველს, მოეუარა თავი ლომის ბუნაგში. ეველანს ვერც-გი ჩამოვთვლით.

მოხუცი ზუი ავთარი ეველანს ისსამებდა, რა ცხოველიც მოდიოდა ლომის სანახავად. ავთარმა შეწნიძნა, რომ სხეულ ლომის სანახავად ეველა ცხოველი მისულიეო, მხოლოდ მელა-გი არსად სჩანდა. ავთარი და მელა დიდი სწნია ერთმანეთსე გადამტყორებულები ივენენ: ავთარს უნდოდა ჯაჯორი ამოეუარა, მოინდომა ეს შემოსევეა იოემახესებინა... შეურწია ისეთი დრო, როცა სხეული ლომი კარგს გუნებასე იეო, მსაკურულად ჩაიცინა და უთხრა:

— დიდებულო ხელმწიევე! ახლა დავრწმუნდი, რომ ეველანს მეტად ეუვარწარ. და ეველანიც ჰატეუსა გცემენ. გაიკეს თუ არა შენი ზუადმოყოფობა, მაშინვე ეოველის კუთხიდან მოაშურეს შენს სანახავად!

— მართალია, მართალი, დაირუსრუსა ლომმა და სიამოვნების ცრემლი გადმოსცვიუდა თვალებიდან, — კეთილი მხეცები არიან, უმადლობ ეველანს! — ამბობ, ეველანი ივენენო?..

აუთარი ცოტათი შეკრთა და მოახსენა.

— ჭირს დამძლეა არ უხდება, — ეკლანი იუვენს, მხოლოდ მელიას ერთხელაც არ შემოუხედნია. სწახს, მას თქვენი ხახვა არაფრად ეპრინახება, ბოროტი და ურწმუნო მხეცია...

ლომს დაღვრემილება დაეცო.

— მოსძებნე მელია და დღესვე გამოცხადდეს.

აუთარს გაეხარდა და მამინვე დაჰკახუნა მიკრიკები მელიის მოსაუყვანად. დაიჭირეს მელია და მიჰგვარეს ლომს ბუნავში.

მრისხანედ შესუდა ლომმა მელიას და დაუღრიალა:

— არ გრცხვენინან, ცბიერო მელავ, რომ სხეულიც-კი არ მინახულე? — აუთარი ამბობს, რომ ერთხელაც-კი არ შემოვიხედნია ჩემდა სწახსავად.

— დიდო ხელმწიფე, მანამ ეველა მხეცი გარს გესვია უთავბოლოდ, თითქოს დაღონებულნი ეოვილიფუნს მენის ავადმყოფობით, მე დღე და ღამეს ვასწორებდი აქეთ-იქით სარბილში, რომ შემოვინა რამ წამალი მენის სხეულებისა.

— მერე რა ჰქენი?

— ვიძოვნე ნამდვილი წამალი! ისეთი წამალია, როგორც
კი სცდით, მაშინვე უკეთ შეიქნებით.

ლომს გაეხარდა და ჰკითხა:

— აბა, მიიხარო, რა წამალია?

— ეკ ის წამალია, ხელმწიფე, — უთხრა მელიამ, რომ
შენ უნდა კუდი მოაკვირიტო აუთარს და კუდის ქონი წაიცხო
ტანსე; მაშინვე გაიკურნები!

აუთარს შიშის კრუანტელმა დაუბრა ტანში. არ იცის,
როგორ უძეველოს თავს. ლომმა გადაჭხედა და უთხრა:

— აბა, მოიტა აქ შენი კუდი!

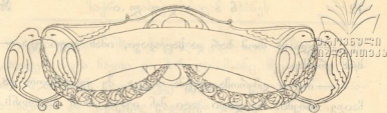
აუთარმა მართო ტკივილებისგან ღრიალი და თავდავი-
წყებული კამოვარდა ლომის ბუნაგიდან. შელა დაუდგნა უკან
და მისძახოდა:

— ბედნიერო!.. რა ზატევი გელირსა... მე მოლოდ ვარ-
კი რევა შექმელო მიძეცა მეფისთვის და შენ-ვი მის ჯანმრთე-
ლობას შენი კუდი შესწირე!

აუთარმა ჩაჰქინდრა თავი მიწს და შესწვეიტა ღრიალი.

მას შემდეგ აუთარმა ხელი აიღო სხვის ბესლებსა და
დასძინა სე.

ზაქრო გასაჭირისაგან იხსნის.

აბუაღლევის ოთხ საათსე გამობრუნდა ზაქრო ქალაქიდან მესობლებთან ერთად; შემდეგ გაჭვიდა, დედლებიც, ყველაფერი ისე განაზღა, როგორც დედამ დაუბარა, მაგრამ სიამოვნება და სიხარული არ ეტეობოდა, რაღაც სეუდა შემოსწოლოდა, მოწუენილს თავი ძირს ჩაეკიდნა, კსაში საჭმელი ჰური გვერდსედ ეკდო, სელს არ ჰკიდებდა; მისი მესობლები-კი მადიანად ილუკებოდნენ.

— ბიჭო, ზაქრო, რას ჩაეკიდნია თავი, სასლები სომ არ დაგწვია, რა იყო? — გადმოსძახა ერთმა მესობელმა სემრობის კილოთი.

— რაღა სასლები, ძმაო, ცუდი საქმე მოუვიდა მაგ დონდლეს, — უძახუსა მეორემ.

— ბიჭო და ისე მოგაჭრეს ჯიბე იმ შესვენებულებმა, რომ ვერ გაიგე? — გაესმაურა მესამე.

— თუ გამკებციო, სომ აღარ გაუატანდი, შე დალოცვილო! — უძახუსა ზაქრომ და მის სმაში ცრემლ-ნარევი ნადეული იყო ჩაღესილი: თავს ძლივს იჭერდა, რომ ტირილი არ დაეწყო.

— კლასს რომ ხარ და სავცოდები, იმან გიყო ვეცხე, ხარა ერთმანც.

— ბიჭო, ღმერთმა ღუკმა მოგცა, შე უურუმსალო და ვერ ხაიდე ჯიბეში! რა დიდი კაცი შენ იყავი, რომ ჰატრონს დაუწვე შეხება.

— შენ ვეც სოქვი და!.. — დაურთო ვეცხე მესუთე მუერმე.

— რა შეხება, მამ, კაცო: ჩემსავით სანუელი კაცისა იყო, კონკეში გაეხვია ორიოდუ გროში; შემერგებოდა განა, რომ არ მიმეცა?

— და იმითმაც შენი წაადუ შედა!.. — დასცინა ერთმა!

— რა იყო, კაცო, რა მოჰხდა, არ იცი? — იკითხა სნიერმა კლესმა.

— რა იყო და ე მაც უმნომ ქინით ფული ინოგნა, თორმეტი მანეთი და ცხრა შური; შენანშირეს დაჰკარგვიყო. ამდგარა და კითხვა დაუწვია, ვინ დაჰკარგეთ ფულიო. ჰატრონიც მალე გამოხნდა. აი, დედასა, არ ვიყავი იქა, თორემ, რასაც მივაცემინებდი, დაინახუდა იმის თვალეები, ის ვიდაცა ხარხი უოფილა. შარიც მოხდო, „ჩემი ფული მეტი იყოო.“ უთვლიათ, უანგარიშნათ, საქროს უფიცნია, მეტი არ იყო, არც-კი დამითვლია, მე ჩემი შეძისა და ქათმების ფასი — სულ შეიდი მანეთი — აი, აქა მაქვსო.“ ჯიბეგირებს უური მოუგრაფთ ამ სიტყვისათვის. ეს ბიჭი მარლიის საუიდეად მისდგომია ვაჭარს, — შეიდანსე ბეური სალსი იყო, აუდიათ და მოუჭრიათ ჯიბე იმ წვეულებს. — მოისვა ხელი ჩვენმა კეთილმა საქრომ: აღარც ფული, აღარც ჯიბე...

— ეჰ, დამცინეთ, რამდენიც კინდათ — ჩემის დაკარგვას ვარჩევ სხვისას-კი ვერ შევქამ.

— ბიჭო, შე ოხერო, რომ არ მოგიპარავს, ვერ ხაიდე ჯიბეში?

— ქრისტიანო! ისიც საწუბლი კაცი იყო ჩემსავე...
 გატივალდეს: ნეტა ნათი და ძარილი მანც მევიდნა მე საწ-
 უბლს, ან იმ ბიჭს რაღა მივცე სკოლის ფულად, — ხაილაზა-
 რაკა საქრომ და უნებურად გადაჭკრა შოღტი ხარებს.

მოხუცმა კლესმა მოისმინა საძაბობი, სახე სიამოვნებით
 გაუნათდა და რამდენჯერმე მადლობის თვალთი შეჭხვდა სა-
 ქროს.

— ძალიან კარგი, შვილო! ცხონებულ მამაშენს კეთილი
 გული ჰქონდა და შენც იმას დამკვაფსებინარ. კეთილისათვის
 კეთილს ელოდე, — სთქვა მოხუცმა და მიუბრუნდა შესობლებს.

— ბიჭებო! დღეს ვუვლამ გავეიდეთ — სულ რომ ცოტა
 ვსთქვათ — სამ-სამისა და ოთხ-ოთხი თემის საქანელი. მოვი-
 კეთ და არა წაგვიკიბარა...

მოხუცი შეხერდა და შეჭხვდა შესობლებს.

— შოდით ამ ბიჭს შეუქნათ, — განაგრძო მოხუცმა — და
 აღუდგინოთ თავისი შვიდი მანეთი. ამას რომ დღეს საქმე უქ-
 ნია, სასიქადულოა, შვილო. არც ერთი ჩვენგანი არ ისამ-
 და ამას, ისე გაგვიტაცებდა ფულის სისარბე. ამ ბიჭის კე-
 თილმა გულმა-კი სულ სხვა აფიქრებინა და ესეც აჭკვა თა-
 ვის გულის თქმას, მხოლოდ ცუდმა, გაბორორტებულმა ადამიან-
 ნებმა ჩამწარეს ვუვლაფერი, თავის ალალი მონაკებიც წაარ-
 თვეს და სულ ცარიელზე დასვეს. — ახლა ჩვენა ვართ მოვა-
 ლე, არ დაუბღონოთ, ხელი გაუწოდოთ შესობელს და ჩვენც
 ვასიამოვნოთ ჩვენის სამოქმედართ. — მოხუცმა ვუვლას გადა-
 აულო თავისი გამჭრინასი თვალები, აბა, როგორ იმოქმედა
 ჩემმა სიტყვებმა შესობლებზეო.

მოხუცი კლესის მჭკვრ-მეტვეჯღურმა სიტყვამ ააღელვა
 კლესები, აატოკა და შესძრა მათი გული. ვუვლამ დაუფიქრ-
 ბლივ გაიკრა ჯიბეს ხელი; ურმები განერდნენ. ვუვლამ მოვი-

და მოხუც გლეხთან და ერთს წუთს მის ძველ ქუდშია მარჯვენა ხელითა თვალი შეიღძა მანეთის.

— მადლობელი ვარ, მეზობლებო, მადლობელი! დიურთსა ვთხოვ, ასეთი მოსიუვარულე გული მერჩენოდეთ ჩვენს მამაგაღთაძე. კარგია, შეიღებო, კეთილის დათესვა. აი, ეს მანეთიც მე დამიმტკებია. წაიღე, შეიღო, ჩვენ იმდენად არ დავაკვდებთ და შენ-კი შენს საქმეს იოლადა წაიფანს.—სირცხვილი იმ ქურდებსა, თორემ ჩვენ კიდევ ვიცხოვრებთ,—სიტყვა მოხუცმა და შეაძლია ფული საქროს.

საქრომ ერთ ხანს იუარა, არ უნდოდა მიეღო, მაგრამ კეთილის საქმით გულ-ატკეპულმა მეზობლებმა სიტყვაც არ ათქმევინეს, ფული უბეში ჩაუდეს და ისევ გაირეკეს ურმები ტკბილის დიდინით.

8. გარიყული.

პარკი მემოზარი.

(ფრანგულიდან)

ებია სემის ოთახში, ბუსრის თავს, კედელ-
ზე ერთი სურათი იყო ჩამოკიდული. სურათ-
ზედ დახატული იყო ჰატარა ბიჭი. სელში
კატა ეჭირა.

კატა ისეთი იყო, როგორც ვეღა კატა. დაეღებ ლოკე-
ბა ჰატარა ბიჭი ისეთი ღამისი, ისეთი მხიარული რამ
იყო, ისე მხიარულად იდიებოდა, რომ შეკესენათ—სიცლის
დაიწეებდით.

ერთსელ ბებია სემი ძლიან კაჯაჯაყრე: ზამთარი იყო და
თოვლში თამაშობა ფესშიშეღამ მოკინდოჲ; შეუბნებოდა: შუი-
ლო, წაღები ჩაიცი, კაციუდებო,“ ძაკრამ არ კაკონე და
ერთი ჩსუბი და დავიდარაბა დაუწეე. ჩსუბმაც რომ ვერა მი-
შეღა-რა, ტირილი მოერთე.

ბებია სემმა ხმა არ გამცა, სელი წამაელო, შემეუვანა თა-
ვის ოთახში და მითხრა:

— აი, შეჭსედე ამ ბიჭს, რა მხიარულია, თავის დღეში
ამისგან ტირილი და ჩსუბი არ გამიგია, მუდამ ვერე მხიარ-
ულად იცინის—შენ-კი არა კაკანს!.. აბა, შეჭსედე.

— არ მინდა, არ მინდა... — უფიროდი და თვალეზე
სელეუბი მიუიფარე.

ბებიან ჩემმა იცოდა, რომ შევხვდებოდი სურათს თუ არა, იმწამსვე, ჩემდა-უნებურად, გავიცინებდი და იმიტომ განავრძო:

— საკვირველი არ არის, რომ ეს ბავშვი ძნელოდ მაშინ იღიმება, როცა ვინმე უუერებს...

— როცა ვინმე უუერებს, ძნელოდ მაშინ იღიმებაო... — გავიკვირე და კავებდე ცაღის თვალით ჩემად იმისთვის შექმენდა.

ბავშვის მხიარული სახე რომ დავინახე, ვუღარ მოვითმინე და გაუღიმე.

— მაშ, მაშ, აბა სცადე...

იმ დღიდან მოსვენება აღარა მქონდა. მუდამ დღე, დღიდან საღამომდის სურათს ვუღრუგებოდი, მინდოდა შექმეო, ბებიან ჩემმა მართალი მითხრა თუ არა.

ფარდას, ან კარებს მოკუყვარებოდი სოღმე, ნახევარ საათი მანც ვიდგე ასე დამალული და შემდეგ ჩუმ-ჩუმად, უცებ გამოვყოფდი სოღმე თავს.

— იღიმება, ბებილო, იღიმება, — ვუვიროდი განარებული.

— რა იცი, რომ იღიმება?

რაკი ამას მკითხავდა, იბულებული ვიყავ შეთქვა, შევხვდე შეთქი.

შე, რაკი ვერაფერს ვაზნდი, ჩვენს მოსამსახურე ნინოს უთხარი:

— ნინო, ბებიან ამბობს, ეს უძაწვილი ძნელოდ მაშინ იღიმება, როცა შევხვდებოდი სოღმეო; მოდი, შენ დამალე, მერე მე უცებ კარებს ვაუღებ, შენც უცებ შევხვდე, მართალია თუ არა?

— უნდა შევხვდო, მაშ, რომ ვავიცი, იღიმება თუ არა.

ნინო მართალი იყო.

მართლაც და როგორ უნდა გამეგო, ბავშვს როგორი სახე ჰქონდა მაშინ, როცა არავინ უუერებდა!..

რაკი ასე სძირად უყურებდი იმ სურათს, რაც უნდა უნდა ვეძინებოდა და დღეობდასოვილი ვყოფილიყავ, ძალაუნებურად ვიდძებოდი სოლმე.

გაკეთილების მოძსადება რომ მომშენებოდა და ბუხ-
დუნს მოჰყვებოდი, ბებია ჩემი იმწამსვე შეტეოდა: „წადი, სუ-
რათს შეწესდეო.“

ყოველთვის, როცა-კი შევხვდავდი, რაც უნდა ცუდ გუნ-
ბასე ვყოფილიყავ, ძანც გავიცინებდი.

როცა გავიზარდე, მივხვდი, ბებია ჩემს ეს ღონე ჩემს
განსასწორებლად მოიგონა და, თუ ახლა თითქმის ყოველთვის
კარგ გუნებსე ვარ, სულ იმ ჰატარა სურათის წელობით...

მას აქეთ ბევრმა დრომ განვლო, ბევრი რამ გამოიცვა-
ლა... ახლა მე დიდი კაცი ვარ, მესღვავური, კემის უფროსი,
კანტონი, სხვა-და-სხვა ქვეყანაში დაჟდივარ. ათი წელიწადია
ასე ვმოკსაურობ.

ერთხელ, დიდ მოკსაურობის შემდეგ, რომ დაბორუნდი
ჩემს ნამძობლოში, ბებია ჩემი ცოცხალი აღარ დამხვდა...
ნაწეალი ბებია!.. გადაცულილიყო ჩემს აქ არ უოყნაში.

გულდაწვეტილი, დაღონებული ძველი იმ ნახლში, სცა
ისე ტკბილად და უღარღელად გავატარე სიუბწვილე.

კარები ნინომ გაბიდა. ხელი ჩამოვართვი, შინაური ამ-
ბები ვკითხე და შემდეგ ბებია ჩემის ოთახში ავედი.

ნინო განსაკუთრებით ამ ოთახს უვლიდა კარგად. ამ
ოთახში ყოველივე ისევე დამხვდა, როგორც ბებია ჩემის დროს
ყო.

აი ჰატარა უთი, სცა წინად კამფეტები ეწეო სოლმე.
წინანდებურად ჩავევ ხელი, ძავრამ მიკ არაფერი დამხვდა.

აი მაგია, რომელხედაც ჰატარაობისას ჰატარ-ჰატარა
სახლებს ვამენებდი სოლმე.

აი ბუხარიც. სამთარში ცეცხლს რომ დავანთებდით და
ცეცხლა-პირას წხირვედვითობს მოჰყვებოდი, ბებია სულ იმას

მეუბნებოდა, „შვილო, ცეცხლთან ატრე ახლო ნუ მიდის, თორემ ხელს დაიწვამო.“

აი, იქვე, საცა წინად იყო, ბებია ჩემის დიდი საუბრძელე... მასსოვს, ჩუმიდ შემოვიზარებოდი, ზატარა სკამზე ავიდოდი, ბებიას მოვესვენოდი და ვაკაცებდი. ბებიაც გამიღიმებდა და მომიხაღერებდა ხოლმე.

ახლა ჩემთვის სკამი საჭირო აღარ არის, საუბრძელზე მძლავლი ვარ...

საუბრძელს დავეუბნე, მინდოდა მოვსვენოდი, მაგრამ—ბებია ჩემი იქ აღარ იყო... ტირილი დავიწვიე...

სოკჯურ დიდი კაცებიც ტირიან ხოლმე.

უნებ, თავი რომ მძლავ ავიღე, ჩემი შევობარ, დაუინახე, ისევე ისე იღიმებოდა; მომიგონდა წარსული, ბებია ჩემის სიტყვები, და გავიღიმე, მაგრამ ამ დიმიღმა, როგორც ზატარაობაში, ცრემლი-კი არ შემიძრო, — მომიძატა. ამისათვის არ მინაღვლია, რადგან ეს ცრემლი დიმიღსე ტბილი იყო.

გიორგი ჯაბადარი.

ნისლი და ჭიბია.

როს სიღამოს ლეკანი და მისი მამა ბრუნდებოდნენ მინდურიდგან შინ. შხე ჩაესვენა. უცვებ მდინარესე ლეკანმა დანახა რბლაც თეთრი ღრუბელივით. არა, ეს ღრუბელი არ არის. ეს უფრო ორთქლსა ჰგავს, რომელიც სამოკრიდგან ამოდის.

— მამა, დაუძახა ლეკანმა, — ეს სომ ორთქლია. განა არის სამოკარი მდინარესე?

— არა, — უპასუხა მამამ. — მდინარესე არ არის სამოკარი, არც ცეცხლია, სამოკიეროდ წუბლს მთელი დღე ათბობდა შხე. ის სომ ცეცხლივით ათბობს. ამიტომაც ანდის ორთქლი მდინარეს, მიდის მდღა და ჩნდება ღრუბელი. ქარი თუ დაუბურავს და შეაბორკებს ბევრს ამისთანა ღრუბელს, ერთ დიდ მავ ღრუბლად მოკროვდება წვიმის წვეთები, დაძმძდება და ჩამოეშვება მიწასე წვიმად.

— მამ, აი, როგორ ჩნდება წვიმა, — სთქვა ლეკანმა და მამის სიტყვებს ჩაუფიქრდა.

ს ე ტ ყ ვ ა .

ს ა ჩამობნეულა, ქარი ჰქრის, ზუსუნებს, სევებს
ქსრის, მოაქვს დიდი შავი ღრუბელი, საკვირვე-
ლია ეს ღრუბელი, შავი, ტრედის ფერი და შუ-
აში თეთრი. ზირჯვარს იწერს ლევანის ბებია
და ამბობს:—დემართო ჩემო, მკონი სეტყვის ღრუბელია, კვა-
ძორე, უყვალა! დედა და მამაც უუერებდნენ ამ ღრუბელს. დე-
და ისეთი ფერ-მკრთალი უუერებს ღრუბელს, თვალს არ ამო-
რებს.

უცვბ დაუშვა წვიმაჲ. სმაურობს სასლის სახურავსე, ჩამო-
დის წვლის მიღებში. უცვბდ დასეულდა მიწა, სცემს წვიმა და
მწვანე ბაღასს აწვენს ძირს. უცვბ რაღაცამ დაიჭკვა! სცემს
საძინელის ხმით სასლის სახურავს, ფანჯრებმაც ასტეხა რა-
ხა-რუსი.

— სეტყვაა!— ჩემდა სთქვა დედაჲ. — გააფუტებს ჩვენს
შურს.

ლევანს ეძინიან. მიეკრა დედას და უცქერის ბიჯანს. ბი-
ჯანსე-კი რახა-რუსით სცვივა და დასტის თეთრი სომ-კაკაღა
სეტყვისა. მაგრამ, აი, უფრო-და-უფრო ნელა სცვივა სეტყვა და
თითონ სომ-კაკაღაც უფრო ზატარაჲ. წვიმაჲ გადაიღო. ისევე
ანათებს შხე. ლევანი გადის ბიჯანსე და ჰკრეყს სეტყვის კა-
კლებს. რა მრგვაღებია, თეთრები, თითქოს თხილის გული
იქოსო.

— საიდგან მოფრინდნენ ეს სეტყვის კაკლები? საიდგან,
დედა?

— ღრუბლებიღგან, — უუბნება დედა. ეს ორთქლი ბვიდა
ძაღიან ძაღლა, გადაიქცა უინულებად, სეტყვად.

ვიდრე ლეკანი მინჯაჯად სეტყვის კაკლებს, მაძაძვედა
 ცხენსე და წაჲიდა ეხის დასათუვადიურებლად, რომ არ გააფუ-
 ჳა სეტყვამო. ძალე დაბრუნდა და სოქვა, მინდორში არ ეო-
 ფილა დიდი სეტყვა, მხოლოდ ცოტათი წაუწვენიბ ეხნაო. შხე
 კაბათობს და ისევ კასწორდებთ თ.ე-თაჲი.

—მაღლობა დემონს!—სოქვა დედამ.

მკ. ლორთქიფანიძისა.

მკ. 19

მ უ შ ა.

(იგავი).

რთი მუშა ჩიოდა:

— ეს ქვეყანა უსამართლობით არის
საჯსე; ამოდენას ვშრომობ, ვწვებლობ,
ოჯლსა ვღვრი და მანც ღარიბი და
მძიერი ვარ; ვინც არ ირჯება, უსაქმო-
თა წის, ის უფრო ხეშხედ მდიდარი და მამღარიაო.

— მაძიავ, — გამოყანსუხა მუშს მესობელი, რომელმც
მისს სიტყვებს უური მოჰკრა, — თუ მუქთად ჯდომს ასეთი
ნეტარება და ბედნიერება მოსდევს, მამ, რაღას უცქერი — მენც
მიატოვე, მსნეობა, ხელი ბილე საქმესედ და შეიქნები უსრუნ-
ველი და კმეოფილიო.

ალ. მირიანაშვილი.

ვინ იყო ყველაზე დიდი?

(ხალხური, — ჩაწერილი ანნა კაპანაძის-მიერ).

რთი ისეთი კამბეჩი იყო, რომ წინა ფეხები ზღვის აქეთ ნაწირას ედგა, უკანა-კი ზღვის იქითა ნაწირას. ციდან ერთი ბორა წამოვიდა, ეს კამბეჩი ჰბერძი აიტაცა, მაგრამ მძლვა უცებ კლანჭებიდან გაუსწლტა და ძირს გაძლილ ცხვრის ფარაში ცხვრის წინამძღვარს თხას

დაუცა რქებსე და ისე დარჩა, როდესაც კამბეჩის სორცი მოეშვა, თხამ თავი გაიბერტვა, კამბეჩს ერთი ძვალი გამოვარდა და მცხვარეს თვალში ჩაუვარდა. ცხრაჯერ ცხრა ჰატარძალი ცხრა ცოცხით თვალშიმეკზავნეს ძელის გამოსაგველად, გამოაგდეს ძვალი. იმ ძვალსე გაძენდა მთელი სოფელი. იმ სოფელს ერთი ძელა შეეჩვია: ძვალს სრავდა და, როცა ძვალი ინძრეოდა, მთელი სოფელიც ირხეოდა. ცხრაჯერ ცხრა მონადირე ცხრაჯერ ცხრა თოფით ჩაუსაურდა ძვალს, მოკლეს და გატეავება მოინდომეს; ნახევარი გაატეავეს, მაგრამ მუორე ნახევრის გასატეავებლად ძელია ველარ დასძრეს და ვერ გადაბრუნეს. ასლო-მასლო სამის დღის ძელოკინე ძატელს ართა-

ვდა: იმის სამ დღის დაბადებულ შვილის ახადოხსნა ^{არქანსული} ^{გნადაკუცხა}
 თა და ერთი სახელია აქვდა; მულოცინემ აჭკრა თითის ტა-
 რი, ძელა ვადანბრუნა, ვატევა და შვილის ახადოხსნ კაღთა
 და სახელია მიაკურა.

ვიზიუ გოგონებს ოსი პიე

მე-21 №-ში მოთავსებულ რეზუსის აღსა:

აქსა კაცსა ავი სიტევა ურხეუნია სულსა კულსა.

საქართველოს
საბჭოთა სოციალისტური
რესპუბლიკა

ყოველ-დღიური საბოლიტიკო და სალიტერატურო გამთქმე

„სახალხო გაზეთი“

გაზეთი გამოვა 1911 წელს იმავე პროგრამით რო-
გორც 1910 წ. გამოდიოდა.

ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა 1911 წ. გაზეთს ექნება

სურათაგიანი დაგეგვა კვირობით.

მიიღება ხელის-მოწერა 1911 წლისათვის. გაზეთის ფასი:
წლით, როგორც ქალაქში, ისე ქალაქ გარეთ 8 მ. და 50 კ.
ნახევარი წლით 4 მ. 80 კ., წლიურ ხელის მომწერლებს შე-
უძლიანთ გაზეთის ფასი ნაწილ ნაწილადაც შემოიტანონ. ზე-
ლის მოწერა მიიღება „სახალხო გაზეთის“ კანტორაში და წე-
რა-კითხვის საზოგადოების მღაზიაში ი. ავალიშვილთან...

რედაქციის ადრესი: Тифлисъ, редакция „Сахалхо Газети“.

დამდეგ 1911 წლის განმავლობაში „სახალხო გაზეთის“
დამოუკიდებელი განზრახულია გამოიცეს რამდენიმე კრებული
სამეცნიერო, ფილოსოფიური და საზნატერო შინაარსისა. თი-
თო წიგნი იქნება 300-500 გვერდამდე. გამომცემლებთან
შეთანხმებით. „სახალხო გაზეთის“ წლიურ ხელის მომწერ-
ლებს თითო წიგნი დაეთმობათ 50 კაპ., სხვებისთვის-კი ელი
რება არა ნაკლებ თითო მანეთისა.

ამ წლის 25 მაკტიდან გამოდის ქ. ჭუთაისში ყოველ-
დღიური ქართული გაზეთი

ბ რ ე ლ ს ი დ ა

რედაქციის ადრესი: ალექსანდრეს ქუჩა, თევდორაძის სახლი.
ხელის მოსაწერი ფული უნდა გამოგზავნოს ქ. ქუთაისის რე-
დაქციის სახელზე. გაზეთის ფასი პირველი აპრილიდან წლის
დამლევამდინ 5 მან. და 10 შაური. თვიური ოთხი აბაზი.

თითო ნომერი ერთი შაური.

საქმიანობისათვის სურსათისა და სურსათის

„საქმიანობისათვის“

გამოვა 1912 წელს ივანე ჯავახიშვილი,
ფაქტობრივად:

მისწოდებითაჲს 12 წიგნი 3 მხნით 18 მცირე წიგნითაჲს 24 წიგნი 3 მხ.

ორივე ერთად მიხრდილთა და მცირე წიგნითაჲს 36 წიგნი 5 მხ.

ნახევრის წიგნთა ვინც გამოაქვს იმისთვის ერთად—3 მხნითა.

ხელის-მოწერა მიიღება: „საქმიანობისათვის“—საქმიანობისათვის გაცემისათვის მხოლოდ. № 8.
და წიგნთა-კითხვის განხორციელებლად სასოებადობისათვის წიგნის მიღებაში, სასახლისათვის ქუჩა.

ქუთაისში:—წიგნის მიღება „იმისთვის“ და თ. მიხრდილთაჲს.

Handwritten numbers: 31 and 1481